

KANCELARIA ADWOKACKA

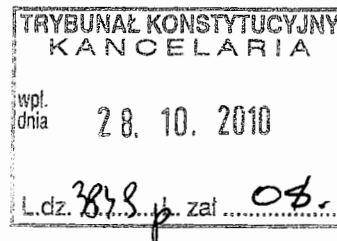
Adwokat Jan Ozga

ul. Puławska 5 lok. 1, 02-515 Warszawa
tel. 605-782-600; e-mail: jan.ozga@law-group.pl

Warszawa, dnia 28 października 2010 r.

Trybunał Konstytucyjny

Al. Jana Christiana Szucha 12A
00-918 Warszawa

Skarżący: R B

tymczasowo aresztowany, przebywający w:

Areszcie Śledczym

reprezentowany przez:

Adwokata Jana Ozgę

nr wpisu 2994

adres do doręczeń:

ul. Puławska 5 lok. nr 1
02-515 Warszawa

Uczestnicy: 1/ Sejm Rzeczypospolitej Polskiej

ul. Wiejska 4/6/8
00-902 Warszawa,

2/ Prokurator Generalny

Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa

SKARGA KONSTYTUCYJNA

Niniejszym, działając w imieniu i na rzecz mojego Mocodawcy – R B , na podstawie art. 79 ust. 1, art. 188 pkt 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. nr 78, poz. 483 ze zm.)(dalej „**Konstytucja RP**”) oraz art. 2, art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. nr 102, poz. 643)(dalej „**UTK**”), wnoszę skargę konstytucyjną (dalej „**Skarga**”).

Określenie zaskarżonego aktu prawnego

Na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 1 UTK wskazuję, iż zakres niniejszej skargi obejmuje wniosek o zbadanie zgodności przepisów art. 263 § 3, art. 263 § 7 oraz art. 258 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – kodeks postępowania karnego (Dz.U. nr 89, poz. 555 ze zm.) (dalej „**k.p.k.**”) z przepisami Konstytucji RP oraz przepisami Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r., nr 61, poz. 284)(dalej „**Konwencja**”) ratyfikowanej przez Prezydenta

Rzeczypospolitej Polskiej po uprzedniej zgodzie wyrażonej w Ustawie o ratyfikacji Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 2 października 1992 r. (Dz.U. nr 85, poz. 427).

Określenie zakresu Skargi

Działając na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 2 UTK, mając na uwadze istniejący w sprawie stan faktyczny jak również treść przepisów prawa znajdujących zastosowanie do określenia sytuacji prawnej Skarżącego oraz norm wynikających zarówno z przepisów Konstytucji RP jak również z wiążących Rzeczpospolitą Polskę norm prawa międzynarodowego, przyznających Skarżącemu określone wolności i prawa, wnoszę o stwierdzenie, że:

1. przepis art. **263 § 3 k.p.k.** w zakresie w jakim różnicuje sytuację prawną Skarżącego, co do którego zapadł pierwszy wyrok wydany przez Sąd I instancji, w porównaniu z sytuacją prawną oskarżonych, wobec których nie zapadł pierwszy wyrok wydany przez Sąd I instancji:
 - a. narusza konstytucyjną zasadę równości wobec prawa wynikającą z **art. 32 ust. 1 Konstytucji RP** w zakresie;
 - i. konstytucyjnej zasady poszanowania i ochrony wolności osobistej człowieka określonej w **art. 41 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 1 i 3 Konstytucji RP**;
 - ii. konstytucyjnej zasady prawa do sądu określonej w **art. 45 ust. 1 Konstytucji RP**.
2. przepis art. **263 § 7 k.p.k.** w zakresie w jakim nie określa maksymalnego okresu trwania tymczasowego aresztowania w postępowaniu karnym:
 - a. narusza konstytucyjną zasadę poszanowania i ochrony wolności osobistej człowieka określonej w **art. 41 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 1 i 3 Konstytucji RP**;
 - b. narusza konstytucyjną zasadę demokratycznego państwa prawa określoną w **art. 2 Konstytucji RP**;
 - c. narusza konstytucyjną zasadę humanitarnego traktowania osób pozbawionych wolności określoną w **art. 40 w zw. z art. 41 ust. 4 Konstytucji RP**;
 - d. narusza prawo do wolności osobistej w toku postępowania karnego określone w **Artykule 5 ust. 3 Konwencji**.
3. przepis art. **258 § 2 k.p.k.** w zakresie w jakim ustanawia domniemanie prawne niewzruszalne na niekorzyść oskarżonego w postaci domniemania podejmowania przez oskarżonego działań zmierzających do utrudniania prawidłowego biegu postępowania:
 - a. narusza konstytucyjne prawo do obrony określone w **art. 42 ust. 2 Konstytucji RP**;
 - b. narusza konstytucyjną zasadę domniemania niewinności określoną w **art. 42 ust. 3 Konstytucji RP**;
 - c. narusza konstytucyjne prawo do rzetelnego procesu sądowego, określone w **art. 45 ust. 1 Konstytucji RP**;
 - d. narusza zasadę demokratycznego państwa prawa określoną w **art. 2 Konstytucji RP**;
 - e. narusza prawo Skarżącego do posiadania skutecznego środka odwoławczego określone w **art. 78 Konstytucji RP oraz Artykule 13 Konwencji**.

Określenie orzeczenia naruszającego prawa i wolności Skarżącego

Kwestionowane przez Skarżącego przepisy k.p.k. stały u podstaw wydania wobec Skarżącego postanowienia Sądu Okręgowego w W , V Wydział Karny (sygn. akt) z dnia kwietnia 2010 r. w przedmiocie przedłużenia stosowania wobec Skarżącego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania.

Vide: odpis Wyciągu z protokołu rozprawy głównej z dnia kwietnia 2010 r.,

W wyniku rozpoznania zażalenia Skarżącego powyższe postanowienie zostało utrzymane w mocy postanowieniem Sądu Apelacyjnego w W , II Wydziału Karnego (sygn. akt) z dnia maja 2010 r.

Vide: odpis postanowienia Sądu Apelacyjnego w W z dnia maja 2010 r.

Na mocy obowiązujących przepisów k.p.k. od powyższego orzeczenia Sądu Apelacyjnego w W Skarżącemu nie przysługiwał dodatkowy środek zaskarżenia, co jednocześnie uzasadnia przesłankę określoną w art. 46 § 1 UTK umożliwiającą wniesienie Skargi dopiero po wyczerpaniu przez Skarżącego drogi prawnej.

W obu powyższych postanowieniach Sądy stosujące wobec Skarżącego tymczasowe aresztowanie powoływały się wprost na szczególną przesłankę uzasadniającą stosowanie tego środka określoną w art. 258 § 2 k.p.k.

Sąd I instancji wskazał również wyraźnie w treści postanowienia z dnia kwietnia 2010 r. podstawę prawną wydanego postanowienia w zakresie przedłużenia tymczasowego aresztowania po wydaniu wobec Skarżącego pierwszego wyroku przez Sąd I instancji, na przepis art. 263 § 7 k.p.k.

Odrębnego omówienia wymaga kwestia określenia sytuacji prawnej Skarżącego na podstawie przepisu art. 263 § 3 k.p.k. W ocenie Skarżącego przepis ten znajduje zastosowanie wobec Skarżącego w każdym postanowieniu o przedłużeniu tymczasowego aresztowania wydanym po dniu lipca 2001 r. Każdy z sądów przedłużających wobec Skarżącego stosowanie tymczasowego aresztowania zobligowany był badać zarówno przesłanki, na podstawie których Skarżący może być w dalszym ciągu tymczasowo aresztowany oraz jaki Sąd powszechny powinien rozstrzygać w tej materii (przy założeniu okresu tymczasowego aresztowania przekraczającego okres 2 lat).

Pomimo, iż okoliczność taka nie znajdowała odzwierciedlenia w treści postanowień każdorazowemu badaniu Sądu podlegało, czy wobec Skarżącego wydany już został pierwszy wyrok wydany przez Sąd I instancji czy też nie, a tym samym czy dalsze stosowanie wobec Skarżącego tymczasowego aresztowania należy oceniać pod kątem art. 263 § 4 k.p.k., czy też należy kierować się zasadami ogólnymi w tym zakresie z uwagi na spełnienie się przesłanki wydania pierwszego wyroku przez Sąd I instancji. Pomimo iż wiedzę w tym zakresie Sąd posiadał z urzędu, nie może budzić wątpliwości, iż kwestionowane niniejszą skargą zróżnicowanie sytuacji prawnej Skarżącego w oparciu o przesłankę wydania pierwszego wyroku przez Sąd I instancji, było badane w każdym postanowieniu o przedłużeniu tymczasowego aresztowania wydanym po dniu 29 lipca 2001 r.

Zarówno postanowienie Sądu Okręgowego w W , V Wydziału Karnego z dnia kwietnia 2010 r. (sygn. akt), jak również postanowienie Sądu Apelacyjnego w W , II Wydziału Karnego z dnia maja 2010 r. (sygn. akt) zostały wydane w oparciu o zakwestionowaną regulację prawną, która w ocenie Skarżącego prowadzi do naruszenia jego konstytucyjnie chronionych praw jako osoby oskarżonej.

Naruszenie praw i wolności konstytucyjnych przez orzeczenia Sądów

Na pierwszym miejscu wskazać należy, iż Sądy obu instancji wydających rozstrzygnięcia w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania, opierając się na treści przepisu 263 § 3 k.p.k. nie poddały w odniesieniu do Skarżącego ocenie przesłanek szczególnych stosowania tymczasowego aresztowania, określonych w art. 263 § 4 k.p.k. Tym samym orzeczenie to wydane wobec Skarżącego wobec którego został już wydany pierwszy wyrok Sądu I instancji nie uwzględnia przesłanek określonych w art. 263 § 4 k.p.k., które znajdują zastosowanie do oceny osób tymczasowo aresztowanych w analogicznej sytuacji

prawnej tj. w przypadku trwania okresu tymczasowego aresztowania ponad okres dwóch lat, jednakże gdy nie zapadł jeszcze pierwszy wyrok Sądu I instancji. W ocenie Skarżącego orzeczenia Sądów obu instancji w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania powinny poddawać ocenie przesłanki dalszego stosowania tymczasowego aresztowania, określone w art. 263 § 4 k.p.k. Tym samym różnicowanie sytuacji prawnej Skarżącego w tak istotnej kwestii jaką jest pozbawianie wolności na warunkach tymczasowego aresztowania, jedynie od przesłanki wydania wobec niego pierwszego wyroku przez Sąd I instancji, narusza konstytucyjne gwarancje ochrony wolności osobistej Skarżącego.

W ocenie Skarżącego orzeczenia Sądów obu instancji naruszają również, z punktu widzenia zasady równości wobec prawa, prawa Skarżącego do sprawiedliwego procesu poprzez poddanie rozstrzygania w przedmiocie przedłużania tymczasowego aresztowania ponad okres dwóch lat w przypadku wydania pierwszego wyroku przez Sąd I instancji w przypadku ponownego rozpoznania sprawy przez Sąd I instancji, temuż Sądowi I instancji, podczas gdy wobec tymczasowo aresztowanych wobec których nie zapadł jeszcze pierwszy wyrok Sądu I instancji w każdym przypadku (gdy tymczasowe aresztowanie stosowane jest przez okres ponad dwóch lat) właściwy jest Sąd Apelacyjny.

Ponadto wskazać należy, iż z uwagi na przedłużenie wobec Skarżącego tymczasowego aresztowania w oparciu o przesłankę określoną w art. 258 § 2 k.p.k. w postaci surowości grożącej oskarżonemu kary, opartej na domniemaniu prawnym niewzruszalnym, którego obalenie jest niemożliwe w toku postępowania karnego, zostało naruszone prawo Skarżącego do obrony w postępowaniu karnym, które powinno odpowiadać podstawowym standardom wynikającym z zasady demokratycznego państwa prawa.

Skarżący wskazuje w końcu, iż brak ograniczenia w art. 263 § 7 k.p.k. w stosunku do Skarżącego maksymalnego okresu trwania tymczasowego aresztowania, którego nie można przekroczyć w toku postępowania karnego, jest naruszeniem przysługującego mu prawa do ochrony wolności osobistej określonej w Artykule 5 ust. 3 Konwencji, co do której ETPCz wypowiedział się co do sytuacji Skarżącego stwierdzając naruszenie norm prawnych wynikających z Konwencji. Jednocześnie oba orzeczenia przedłużające wobec Skarżącego izolacyjny środek zapobiegawczy, łączący się ze szczególnymi ograniczeniami wolności osobistej, którego okres stosowania jest niemożliwy do określenia, narusza konstytucyjne prawa do sprawiedliwego procesu, jak również prawa Skarżącego do ochrony wolności osobistej, której pozbawienie może nastąpić jedynie na podstawie precyzyjnych i zrozumiałych przepisów prawnych, jak również prawo do humanitarnego traktowania Skarżącego jako osoby pozbawionej wolności.

UZASADNIENIE

Stan faktyczny w sprawie

Skarżący R B został zatrzymany w dniu lipca 1999 r.

W wyniku prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w W śledztwa (sygn. akt prokuratorskich) Skarżącemu został postawiony w dniu lipca 1999 r. zarzut popełnienia czynów zabronionych określonych w art. § pkt k.k. oraz § w zw. z art. § pkt k.k. Postanowieniem z dnia lipca 1999 r. Prokuratura Okręgowa w W uzupełniła stawiane Skarżącemu zarzuty o czyn określony w art. § pkt k.k.

Postanowieniem z dnia października 1999 r. Prokuratura Okręgowa w W uzupełniła stawiane Skarżącemu zarzuty o czyn określony w art. § k.k. oraz czyn określony w art. § k.k.

W dniu lipca 1999 r. Sąd Rejonowy W , VII Wydział Karny (sygn. akt) zastosował wobec Skarżącego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres trzech miesięcy od dnia lipca 1999 r. do dnia października 1999 r.

W dniu września 1999 r. Sąd Okręgowy w W , XVIII Wydział Karny (sygn. akt) przedłużył wobec Skarżącego tymczasowe aresztowanie do dnia stycznia 2000 r.

W dniu stycznia 2000 r. Sąd Okręgowy w W , XVIII Wydział karny (sygn. akt) przedłużył wobec Skarżącego tymczasowe aresztowanie do dnia stycznia 2000 r.

Postanowieniem z dnia stycznia 2000 r. Sąd Apelacyjny w W , II Wydział karny (sygn. akt) przedłużył wobec Skarżącego stosowanie tymczasowego aresztowania do dnia lipca 2000 r.

Postanowieniem z dnia lipca 2000 r. Sąd Apelacyjny w W , II Wydział Karny (sygn. akt) przedłużył wobec Skarżącego tymczasowe aresztowanie do dnia lipca 2000 r.

Postanowieniem z dnia lipca 2000 r. Sąd Najwyższy Izba Karna w Warszawie (sygn. akt) przedłużył w stosunku do Skarżącego okres stosowania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania do dnia grudnia 2000 r.

Postanowieniem Sądu Apelacyjnego w W , II Wydziału karnego (sygn. akt) przedłużono w stosunku do Skarżącego stosowanie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania do dnia lutego 2001 r.

W dniu lutego 2001 r. do Sądu Okręgowego w W , XVIII Wydziału Karnego wpłynął przeciwko Skarżącemu akt oskarżenia.

Postanowieniem z dnia lutego 2001 r. Sąd Okręgowy w W , XVIII Wydział Karny przedłużył wobec Skarżącego okres stosowania tymczasowego aresztowania do dnia lipca 2001 r.

Wnioskiem z dnia lipca 2001 r. Sąd Okręgowy w W , XVIII Wydział Karny (sygn. akt) zwrócił się do Sądu Apelacyjnego w W o przedłużenie wobec Skarżącego stosowania tymczasowego aresztowania. Postanowieniem z dnia lipca 2001 r. Sąd Apelacyjny w W , II Wydział Karny (sygn. akt) przedłużył wobec Skarżącego okres stosowania tymczasowego aresztowania do dnia grudnia 2001 r.

Wnioskiem z dnia grudnia 2001 r. Sąd Okręgowy w W , XVIII Wydział Karny (sygn. akt) zwrócił się do Sądu Apelacyjnego w W o przedłużenie wobec Skarżącego stosowania tymczasowego aresztowania. Postanowieniem z dnia grudnia 2001 r. Sąd Apelacyjny w W , II Wydział Karny (sygn. akt) przedłużył wobec Skarżącego okres stosowania tymczasowego aresztowania do dnia czerwca 2002 r.

Wnioskiem z dnia maja 2002 r. Sąd Okręgowy w W , XVIII Wydział Karny (sygn. akt) zwrócił się do Sądu Apelacyjnego w W o przedłużenie wobec Skarżącego stosowania tymczasowego aresztowania. Postanowieniem z dnia czerwca 2002 r. Sąd Apelacyjny w W , II Wydział Karny (sygn. akt) przedłużył wobec Skarżącego okres stosowania tymczasowego aresztowania do dnia października 2002 r.

Wnioskiem z dnia października 2002 r. Sąd Okręgowy w W , XVIII Wydział Karny (sygn. akt) zwrócił się do Sądu Apelacyjnego w W o przedłużenie wobec Skarżącego stosowania tymczasowego aresztowania. Postanowieniem z dnia października 2002 r. Sąd Apelacyjny w W , II Wydział Karny (sygn. akt) przedłużył wobec Skarżącego okres stosowania tymczasowego aresztowania do dnia stycznia 2003 r.

Wnioskiem z dnia stycznia 2003 r. Sąd Okręgowy w W , XVIII Wydział Karny (sygn. akt) zwrócił się do Sądu Apelacyjnego w W o przedłużenie wobec Skarżącego stosowania tymczasowego aresztowania. Postanowieniem z dnia stycznia 2003 r. Sąd Apelacyjny w W , II Wydział Karny (sygn. akt) przedłużył wobec Skarżącego okres stosowania tymczasowego aresztowania do dnia kwietnia 2003 r.

Wnioskiem z dnia kwietnia 2003 r. Sąd Okręgowy w W , XVIII Wydział Karny (sygn. akt) zwrócił się do Sądu Apelacyjnego w W o przedłużenie wobec Skarżącego stosowania tymczasowego aresztowania. Wobec skazania Skarżącego Wyrokiem Sądu Okręgowego w W ,

XVIII Wydziału Karnego z dnia kwietnia 2003 r. Postanowieniem z dnia kwietnia 2003 r. Sąd Okręgowy w W , XVIII Wydział Karny przedłużył wobec Skarżącego okres stosowania tymczasowego aresztowania do dnia lipca 2003 r. Postanowieniem z dnia kwietnia 2003 r. Sąd Apelacyjny w W , II Wydział Karny (sygn. akt) pozostawił wniosek Sądu Okręgowego w W bez rozpoznania jako bezprzedmiotowy.

Postanowieniem z dnia lipca 2003 r. Sąd Okręgowy w W , XVIII Wydział Karny (sygn. akt) przedłużył wobec Skarżącego stosowanie tymczasowego aresztowania do dnia stycznia 2004 r.

Postanowieniem z dnia stycznia 2004 r. Sąd Okręgowy w W , XVIII Wydział karny (sygn. akt) przedłużył wobec Skarżącego stosowanie tymczasowego aresztowania do dnia lipca 2004 r.

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w W , II Wydziału Karnego z dnia kwietnia 2004 r. (sygn. akt) Skarżący został uniewinniony od popełnienia zarzucanego mu czynu określonego w art. § i k.k., zaś za pozostałe czyny został skazany na karę łączną pozbawienia wolności.

W okresie od dnia kwietnia 2004 r. do dnia marca 2006 r. po wydaniu wobec Skarżącego wyroku Sądu Apelacyjnego w W , wobec Skarżącego nie był stosowany środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania.

W wyniku rozpoznania Skargi Kasacyjnej Skarżącego od Wyroku Sądu Apelacyjnego w W , II Wydziału Karnego z dnia kwietnia 2004 r. Sąd Najwyższy – Izba Karna w Warszawie wyrokiem z dnia marca 2006 r. (sygn. akt) uchylił w odniesieniu do Skarżącego Wyrok Sądu Apelacyjnego w W , II Wydziału Karnego z dnia kwietnia 2004 r. (sygn. akt), jak również utrzymany powyższym wyrokiem wyrok Sądu Okręgowego w W , XVIII Wydziału Karnego z dnia kwietnia 2003 r. (sygn. akt), oraz przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Postanowieniem z dnia marca 2006 r. Sąd Najwyższy – Izba Karna w Warszawie (sygn. akt) zastosował wobec Skarżącego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, określając czas jego trwania do dnia września 2006 r.

Postanowieniem Sądu Okręgowego w W , V Wydziału Karnego z dnia sierpnia 2006 r. (sygn. akt) utrzymano w mocy stosowany wobec Skarżącego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, określając okres jego trwania do dnia lutego 2007 r.

Postanowieniem z dnia stycznia 2007 r. Sąd Okręgowy w W , V Wydział Karny (sygn. akt) przedłużył stosowany wobec Skarżącego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres do dnia czerwca 2007 r.

Postanowieniem z dnia maja 2007 r. Sąd Okręgowy w W , V Wydział Karny (sygn. akt) przedłużył w stosunku do Skarżącego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania do dnia września 2007 r. Postanowieniem z dnia czerwca 2007 r. (sygn. akt) Sąd Apelacyjny w W , II Wydział Karny utrzymał powyższe postanowienie Sądu I instancji.

Postanowieniem z dnia sierpnia 2007 r. Sąd Okręgowy w W , V Wydział Karny (sygn. akt) przedłużył w stosunku do Skarżącego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania do dnia grudnia 2007 r. Postanowieniem z dnia września 2007 r. (sygn. akt) Sąd Apelacyjny w W , II Wydział Karny utrzymał powyższe postanowienie Sądu I instancji.

Postanowieniem z dnia grudnia 2007 r. Sąd Okręgowy w W , V Wydział Karny (sygn. akt) przedłużył w stosunku do Skarżącego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania do dnia kwietnia 2008 r. Postanowieniem z dnia stycznia 2008 r.

(sygn. akt) Sąd Apelacyjny w W , II Wydział Karny utrzymał powyższe postanowienie Sądu I instancji.

Postanowieniem z dnia kwietnia 2008 r. Sąd Okręgowy w W , V Wydział Karny (sygn. akt) przedłużył w stosunku do Skarżącego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania do dnia września 2008 r. Postanowieniem z dnia maja 2008 r. (sygn. akt) Sąd Apelacyjny w W , II Wydział Karny utrzymał powyższe postanowienie Sądu I instancji.

Postanowieniem z dnia września 2008 r. Sąd Okręgowy w W , V Wydział Karny (sygn. akt) przedłużył w stosunku do Skarżącego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania do dnia stycznia 2009 r. Postanowieniem z dnia września 2008 r. (sygn. akt) Sąd Apelacyjny w W , II Wydział Karny utrzymał powyższe postanowienie Sądu I instancji.

Postanowieniem z dnia stycznia 2009 r. Sąd Okręgowy w W , V Wydział Karny (sygn. akt) przedłużył w stosunku do Skarżącego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania do dnia maja 2009 r. Postanowieniem z dnia lutego 2009 r. (sygn. akt) Sąd Apelacyjny w W , II Wydział Karny utrzymał powyższe postanowienie Sądu I instancji.

Postanowieniem z dnia maja 2009 r. Sąd Okręgowy w W , V Wydział Karny (sygn. akt) przedłużył w stosunku do Skarżącego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania do dnia października 2009 r. Postanowieniem z dnia lipca 2009 r. (sygn. akt) Sąd Apelacyjny w W , II Wydział Karny utrzymał powyższe postanowienie Sądu I instancji.

Postanowieniem z dnia września 2009 r. Sąd Okręgowy w W , V Wydział Karny (sygn. akt) przedłużył w stosunku do Skarżącego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania do dnia grudnia 2009 r. Postanowieniem z dnia października 2009 r. (sygn. akt) Sąd Apelacyjny w W , II Wydział Karny utrzymał powyższe postanowienie Sądu I instancji.

Postanowieniem z dnia grudnia 2009 r. Sąd Okręgowy w W , V Wydział Karny (sygn. akt) przedłużył w stosunku do Skarżącego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania do dnia kwietnia 2010 r. Postanowieniem z dnia lutego 2010 r. (sygn. akt) Sąd Apelacyjny w W , II Wydział Karny utrzymał powyższe postanowienie Sądu I instancji.

Postanowieniem z dnia kwietnia 2010 r. Sąd Okręgowy w W , V Wydział Karny (sygn. akt) przedłużył w stosunku do Skarżącego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania do dnia czerwca 2010 r. Postanowieniem z dnia maja 2010 r. (sygn. akt) Sąd Apelacyjny w W , II Wydział Karny utrzymał powyższe postanowienie Sądu I instancji.

Zarówno postanowienie Sądu Okręgowego w W , V Wydziału Karnego z dnia kwietnia 2010 r., postanowienie Sądu Apelacyjnego w W , II Wydziału Karnego z dnia maja 2010 r., jak również inne wcześniejsze postanowienia o zastosowaniu oraz przedłużeniu wobec Skarżącego tymczasowego aresztowania oparte były na szczególnej przesłance stosowania tego środka w postaci grożącej Skarżącemu surowej kary, co z kolei uzasadniać miało konieczność uniemożliwienia Skarżącemu podejmowania działań uniemożliwiających lub utrudniających bieg postępowania karnego. Sądy opierały się zatem na przesłance określonej w art. 258 § 2, która w zależności od stadium postępowania była uzasadniana samym faktem kwalifikacji prawnej czynów zarzucanych Skarżącemu, następnie zaś po wydaniu wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia kwietnia 2003 r., faktem skazania Skarżącego za popełnienie zarzucanego mu czynu.

Na skutek skargi Skarżącego złożonej do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu (dalej „ETPCz”)(numer skargi), ETPCz rozstrzygnięciem z dnia czerwca 2010 r. uznał, iż

Rzeczpospolita Polska w przypadku stosowania wobec Skarżącego tymczasowego aresztowania przez okres czasu obejmujący okres od lipca 1999 r. do dnia kwietnia 2003 r. oraz okres od dnia marca 2006 r. do chwili obecnej jedynie na podstawie przesłanek dotyczących surowości groźby Skarżącemu kary, naruszyła Artykułu 5 ust. 3 Konwencji.

ETPCz podkreślił, iż co prawda badanie okresu stosowania wobec oskarżonego tymczasowego aresztowania powinno podlegać każdorazowo indywidualnej kontroli, niemniej jednak dotychczasowa wykładnia Artykułu 5 Konwencji dokonywana przez ETPCz, znajdująca zastosowanie również w odniesieniu do Skarżącego, stoi na stanowisku, iż tymczasowe aresztowanie uzasadnione groźbą grążącej oskarżonemu kary jest uzasadnione jedynie w początkowych fazach postępowania karnego. W dalszym toku postępowania, przyczyna ta nie może być jednak wystarczająca dla tymczasowego aresztowania w sprawie przez okres przekraczający na datę wydawania orzeczenia przez ETPCz okres 7 lat i 10 miesięcy. ETPCz stwierdził tym samym, iż w odniesieniu do Skarżącego doszło do naruszenia Artykułu 5 ust. 3 Konwencji.

Uzasadnienie zarzutu niezgodności art. 263 § 3 k.p.k. z art. z art. 32 ust. 1 oraz art. 41 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 1 i 3 Konstytucji

Zgodnie z przepisem art. 263 § 3 „*Łączny okres stosowania tymczasowego aresztowania do chwili wydania pierwszego wyroku przez sąd pierwszej instancji nie może przekroczyć 2 lat.*”. Ustawodawca dopuścił jednakże możliwość stosowania w trakcie postępowania karnego dłuższy okres stosowania tymczasowego aresztowania, wskazując w treści art. 263 § 4 k.p.k., iż „*Przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania na okres oznaczony, przekraczający terminy określone w § 2 i 3 może dokonać sąd apelacyjny, w którego okręgu prowadzi się postępowanie na wniosek sądu, przed którym sprawa się toczy, a w postępowaniu przygotowawczym na wniosek właściwego prokuratora bezpośrednio przełożonego wobec prokuratora prowadzącego lub nadzorującego śledztwo - jeżeli konieczność taka powstaje w związku z zawieszeniem postępowania karnego, czynnościami zmierzającymi do ustalenia lub potwierdzenia tożsamości oskarżonego, wykonywaniem czynności dowodowych w sprawie o szczególnej zawiłości lub poza granicami kraju, a także celowym przewlekaniem postępowania przez oskarżonego.*”

Wskazać zatem należy, iż zgodnie z treścią art. 263 § 4 w zw. z § 3 k.p.k. przedłużenie tymczasowego aresztowania ponad okres 2 lat może nastąpić jedynie w szczególnych, konkretnych i uzasadnionych sytuacjach, określonych w art. 263 § 4 k.p.k. i jedynie na mocy postanowienia wydanego przez Sąd Apelacyjny, w którego okręgu prowadzi się postępowanie. Należy jednakże podkreślić, iż poprzez odesłanie w treści art. 263 § 4 k.p.k. jedynie do przypadków określonych w art. 263 § 2 i 3 k.p.k. powoduje sytuację, iż szczególne przesłanki stosowania tymczasowego aresztowania odnoszą się jedynie do fazy postępowania karnego **przed wydaniem pierwszego wyroku przez Sąd I instancji.**

W zupełnie odmienny sposób uregulowana jest sytuacja prawna Skarżącego w zakresie okresu trwania oraz przesłanek stosowania tymczasowego aresztowania. Zgodnie z art. 263 § 3 *a contrario* ograniczenie co od czasu trwania tymczasowego aresztowania określone w art. 263 § 3 nie znajduje zastosowania do oskarżonych, co do których został już wydany pierwszy wyrok Sądu I instancji. Konsekwencją powyższego jest stwierdzenie, iż automatycznie do oskarżonych co do których zapadł już pierwszy wyrok wydany przez Sąd I instancji nie stosuje się szczególnych i wyjątkowych przesłanek stosowania tymczasowego aresztowania, określonych w art. 263 § 4 k.p.k.

W tym miejscu zauważyć należy, iż powyższe rozwiązanie znajduje zastosowanie do każdej sytuacji procesowej, jaka może zaistnieć po wydaniu pierwszego wyroku przez Sąd I instancji, a zatem m. in. w sytuacji, jaka ma miejsce w odniesieniu do Skarżącego. W stosunku do niego został on skazany wyrokiem Sądu I instancji. Wyrok ten został następnie utrzymany w zasadniczej części w trakcie postępowania odwoławczego. W wyniku rozpoznania kasacji uchylone zostały wobec Skarżącego

zarówno wyrok Sądu I instancji oraz Sądu II instancji, zaś sprawa została przekazana Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W trakcie ponownego rozpoznania sprawy wobec Skarżącego w dalszym ciągu stosowany jest środek zapobiegawczy, jednakże w oparciu jedynie o ogólne przesłanki stosowania środków zapobiegawczych, jak również w oparciu o szczególne przesłanki stosowania tymczasowego aresztowania, określone w art. 258 k.p.k. Zgodnie z obowiązującym w tym zakresie art. 263 § 4 k.p.k. w zw. z § 3 k.p.k. w takiej sytuacji procesowej nie znajdują w odniesieniu do Skarżącego zastosowania szczególne przesłanki stosowania tymczasowego aresztowania ponad okres dwóch lat, określone w art. 263 § 4 k.p.k.

W tym miejscu należy poczynić szereg uwag o charakterze ogólnym.

Podstawą istnienia środków zapobiegawczych jest, zgodnie z art. 249 § 1 k.p.k. zabezpieczenie prawidłowego toku postępowania, a wyjątkowo także a wyjątkowo także w celu zapobiegnięcia popełnieniu przez oskarżonego nowego, ciężkiego przestępstwa.

Przepis art. 258 § 1-3 k.p.k. określają szczególne przesłanki stosowania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania (jako środka zapobiegawczego ingerującego w najszerszym stopniu w najbardziej podstawowe prawo do wolności osobistej). Należy jednakże zauważyć, iż ustawodawca doszedł do przekonania, iż przesłanki określone w art. 258 § 1-3 nie mogą uzasadniać nieograniczonego okresu trwania wobec oskarżonego (podejrzanego) tymczasowego aresztowania, w związku z czym wprowadzona została, w treści przepisu art. 263 § 3 k.p.k. granica czasowa możliwości stosowania tymczasowego aresztowania na podstawie przesłanek określonych w art. 258 § 1-3 k.p.k. na okres dwóch lat, jednocześnie zaś zostały wprowadzone w art. 263 § 4 k.p.k. dodatkowe, szczególne przesłanki (które muszą zostać spełnione kumulatywnie wraz z przesłankami kreślonymi w art. 258 § 1-3 k.p.k.) uzasadniające możliwość dalszego stosowania tymczasowego aresztowania ponad okres dwóch lat. Podkreślić należy, iż sam ustawodawca doszedł do przekonania, iż zabezpieczenie jedynie wyszczególnionych w tym przepisie płaszczyzn postępowania karnego może uzasadniać stosowanie wobec oskarżonego tymczasowego aresztowania ponad okres dwóch lat.

Odmiennym zagadnieniem jest, iż biorąc pod uwagę treść przepisu art. 263 § 3 k.p.k., łączny okres stosowania tymczasowego aresztowania do chwili wydania pierwszego wyroku przez Sąd I instancji nie może przekroczyć dwóch lat. Pomijając aspekt do jakiego stadium postępowania karnego zostało ustanowione powyższe ograniczenie, zauważyć należy, iż do tego okresu zalicza się zarówno okres niezbędny do przeprowadzenia postępowania przygotowawczego, jak również ewentualnego postępowania sądowego.

Odnosząc się do naruszenia praw Skarżącego należy wskazać, iż nie istnieją podstawy do różnicowania sytuacji prawnej Skarżącego w zakresie przesłanek stosowania wobec niego tymczasowego aresztowania ponad okres przekraczający 2 lata jedynie z tej przyczyny, iż wobec niego doszło już do wydania pierwszego wyroku przez Sąd I instancji. W każdym przypadku stosowania wobec Skarżącego tymczasowego aresztowania dochodzi do naruszenia jego wolności osobistej, nie ma racjonalnych przesłanek przemawiających za tym, iż postępowanie karne z uwagi na to, iż wobec Skarżącego został już wydany wyrok pierwszy wyrok Sądu I instancji, zaś sprawa została przekazana Sądowi I instancji, powinno podlegać szczególnemu zabezpieczeniu jego toku poprzez wyłączenie przesłanek określonych w art. 263 § 4 k.p.k. Tym samym w odniesieniu do Skarżącego przesłanka określona w art. 263 § 3 k.p.k. stanowiąca, iż ograniczenia tymczasowego aresztowania określone w tym przepisie ma zastosowanie jedynie do czasu wydania pierwszego wyroku przez Sąd I instancji unicestwia szczególne przesłanki stosowania tymczasowego aresztowania określona w art. 263 § 4 k.p.k. mające niewątpliwie charakter gwarancyjny z punktu widzenia ochrony prawa do wolności osobistej Skarżącego.

Bezpośrednie naruszenie praw i wolności Skarżącego upatruje on w fakcie, iż Sąd I instancji wydając postanowienie z dnia kwietnia 2010 r. o przedłużeniu tymczasowego aresztowania, jak również Sąd II instancji utrzymujący powyższe postanowienie w mocy nie uwzględnił (na skutek przesłanki określonej w treści art. 263 § 3 k.p.k.) przesłanek stosowania wobec tymczasowego aresztowania, określonych w art. 263 § 4 k.p.k., podczas gdy przesłanki te powinny być stosowane wobec Skarżącego

bez względu na to, iż postępowanie karne wobec jego osoby jest ponownie rozpoznawane przez Sąd I instancji.

W celu uwidocznienia braku podstaw istniejącego zróżnicowania sytuacji prawnej osób tymczasowo aresztowanych w zależności od tego, czy zastosowanie wobec nich tymczasowego aresztowania następuje przed czy też po wydaniu pierwszego wyroku przez Sąd I instancji można wskazać chociażby na dość drastyczny przykład. Oskarżony zostaje tymczasowo aresztowany na podstawie przesłanek określonych w art. 258 § 1-3 k.p.k. Następnie dwuletni okres stosowania tymczasowego aresztowania upływa przed rozpoczęciem rozprawy głównej, zaś Sąd rozpoznający zasadność dalszego stosowania tymczasowego aresztowania nie znajduje podstaw określonych w art. 263 § 4 k.p.k. uzasadniających jego przedłużenie. W toku dalszego rozpoznania sprawy sprawa zostaje przekazana do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. W trakcie ponownego rozpoznania sprawy przed Sądem I instancji oskarżony zostaje tymczasowo aresztowany w oparciu o przesłanki określone jedynie w art. 258 § 1-3 k.p.k. Brak jest racjonalnego uzasadnienia istnienia przepisów prawnych dopuszczających tak daleko idące zróżnicowanie sytuacji prawnej oskarżonego.

Nie bez znaczenia z punktu widzenia Skarżącego pozostaje również gwarancyjny charakter unormowania określonego w art. 263 § 3 k.p.k. z punktu widzenia szybkości postępowania karnego. O ile rozwiązanie przyjęte w treści przepisu art. 263 § 3 k.p.k. zmierza do możliwie jak najszybszego rozpoznania sprawy do czasu wydania pierwszego wyroku przez Sąd I instancji, o tyle okres trwania późniejszego postępowania karnego ograniczone jest tylko i wyłącznie okresem przedawnienia zarzucanego czynu zabronionego. Sytuację prawną Skarżącego w chwili obecnej określa jedynie art. 263 § 7 k.p.k. zgodnie z którym Sąd nie jest związany żadnymi ograniczeniami co do łącznego czasu stosowania tymczasowego aresztowania, a co za tym idzie również przesłankami szczególnymi umożliwiającymi stosowanie wobec Skarżącego tego środka.

W związku z powyższym art. 263 § 3 k.p.k. w zakresie w jakim określa maksymalny czas stosowania tymczasowego aresztowania w oparciu o szczególne przesłanki określone w art. 258 § 1-3 k.p.k. jedynie do czasu wydania pierwszego wyroku przez Sąd I instancji narusza konstytucyjną zasadę równości podmiotów wobec prawa, określoną w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.

Bezspornym jest że określone w przepisach 263 § 3 i 4 k.p.k. ograniczenia mają dyscyplinować Sądy do sprawnego prowadzenia postępowań, w których stosuje się areszt. Albowiem w sytuacji gdy przed wydaniem pierwszego wyroku w sprawie tymczasowy areszt przekroczy przewidziany przepisami maksymalny, dwuletni okres, a postępowanie przedłuża się na skutek okoliczności innych niż określone w przepisie art. 263 § 4 k.p.k., tymczasowe aresztowanie powinno zostać uchylone, nawet jeśli aktualne pozostają przesłanki jego stosowania określone w art. 249 i 258 § 1-3 k.p.k.

Powyższe zarzuty nabierają szczególnego znaczenia w sytuacji procesowej Skarżącego albowiem z dniem kwietnia 2003 r. sądy decydujące o przedłużeniu tego środka zapobiegawczego nie są już związane żadnymi ograniczeniami odnośnie długości stosowania tymczasowego aresztu, oraz przesłankami jego dalszego stosowania określonymi w przepisie art. 263 § 4 k.p.k.

Zakwestionowane regulacje prawne pozwalają na stosowanie „tymczasowego” aresztowania w sytuacji Skarżącego przez dowolny okres, przekraczający maksymalną granicę czasową określoną w przepisie art. 263 § 3 k.p.k., jak również bez kontroli Sądu Apelacyjnego wynikającej z art. 263 § 4 k.p.k.

Drugorzędnym, aczkolwiek mającym znaczenie dla stosowania tymczasowego aresztowania we wskazanej sytuacji procesowej pozostaje to, że na mocy zaskarżonych norm Skarżący pozbawiony jest gwarancji procesowych dotyczących szybkości postępowania przed Sądem I instancji, które nakładając ograniczenia w stosowaniu tymczasowego aresztowania, mobilizują Sąd do sprawnego prowadzenia postępowania z uwagi na konieczność ewentualnego zakończenia stosowania tymczasowego aresztowania wobec braku przesłanek określonych w art. 263 § 4 k.p.k.

Osoba tymczasowo aresztowana ma prawo oczekiwać, że pozbawienie wolności na warunkach aresztu tymczasowego przez okres ponad 2 lat będzie się odbywało w oparciu o art. 263 § 4 k.p.k., który dopuszcza jego dalsze stosowanie jedynie w wyjątkowych przypadkach, gdy zajdzie któraś z

enumeratywnie wyliczonych w tym przepisie przesłanek. Powoduje to stan, że osoba aresztowana pozbawiona zostaje gwarancji, iż stosowany wobec niej przez tak długi okres areszt tymczasowy jest uzasadniony szczególnie ważnymi przyczynami określonymi w art. 263 § 4 k.p.k.

Uzasadnienie zarzutu niezgodności art. 263 § 3 k.p.k. z art. 32 ust. 1 w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP

W ścisłym związku z powyższym zarzutem pozostaje zarzut niezgodności przepisu art. 263 § 3 k.p.k. w zakresie w jakim rozstrzyganie w przedmiocie tymczasowego aresztowania po wydaniu pierwszego wyroku przez Sąd I instancji w przypadku skierowania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji zostało powierzone sądom I instancji, również w sytuacji przekroczenia okresu tymczasowego aresztowania określonego w art. 263 § 3 k.p.k. z art. 32 ust. 1 w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

Zgodnie z przepisem art. 250 § 2 zd. 2 k.p.k. „(...) po wniesieniu aktu oskarżenia, tymczasowe aresztowanie stosuje sąd przed którym sprawa się toczy.” Zgodnie z przepisem art. 263 § 3 „Łączny okres stosowania tymczasowego aresztowania **do chwili wydania pierwszego wyroku przez sąd pierwszej instancji nie może przekroczyć 2 lat.**”. Ustawodawca dopuścił jednakże możliwość stosowania w trakcie postępowania karnego dłuższy okres stosowania tymczasowego aresztowania, wskazując w treści art. 263 § 4 k.p.k., iż „Przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania na okres oznaczony, przekraczający **terminy określone w § 2 i 3** może dokonać **sąd apelacyjny**, w którego okręgu prowadzi się postępowanie na wniosek sądu, przed którym sprawa się toczy, a w postępowaniu przygotowawczym na wniosek właściwego prokuratora bezpośrednio przełożonego wobec prokuratora prowadzącego lub nadzorującego śledztwo (...)”

Wskazać zatem należy, iż zgodnie z treścią art. 263 § 4 w zw. z § 3 k.p.k. przedłużenie tymczasowego aresztowania ponad okres 2 lat może nastąpić jedynie na mocy postanowienia wydanego przez Sąd Apelacyjny, w którego okręgu prowadzi się postępowanie. Należy jednakże podkreślić, iż poprzez odesłanie w treści art. 263 § 4 k.p.k. jedynie do przypadków określonych w art. 263 § 2 i 3 k.p.k. wymóg aby przedłużenie okresu trwania tymczasowego aresztowania ponad okres 2 lat mogło być dokonywane przez Sąd Apelacyjny odnosi się jedynie do etapu postępowania karnego **przed wydaniem pierwszego wyroku przez Sąd I instancji.**

W zupełnie odmienny sposób uregulowana jest sytuacja prawna Skarżącego w zakresie właściwości Sądu I instancji rozpoznającego wniosek o przedłużenie tymczasowego aresztowania po wydaniu pierwszego wyroku przez Sąd I instancji. Zgodnie z art. 263 § 3 *a contrario* przepis ten nie znajduje zastosowania do Skarżącego, co do którego został już wydany pierwszy wyrok Sądu I instancji. Konsekwencją powyższego jest stwierdzenie, iż automatycznie do Skarżącego co do którego zapadł już pierwszy wyrok wydany przez Sąd I instancji nie znajduje zastosowania określenie szczególnej właściwości Sądu Apelacyjnego jako jedynego właściwego do stosowania tymczasowego aresztowania ponad okres dwóch lat, która to szczególna właściwość została określona w art. 263 § 4 k.p.k.

W tym miejscu zauważyć należy, iż powyższe rozwiązanie znajduje zastosowanie do każdej sytuacji procesowej, jaka może zaistnieć po wydaniu pierwszego wyroku przez Sąd I instancji, a zatem m. in. w sytuacji, jaka ma miejsce w odniesieniu do Skarżącego. W stosunku do niego został on skazany wyrokiem Sądu I instancji. Wyrok ten został następnie utrzymany w zasadniczej części w trakcie postępowania odwoławczego. W wyniku rozpoznania kasacji uchylone zostały wobec Skarżącego zarówno wyrok Sądu I instancji oraz Sądu II instancji, zaś sprawa została przekazana Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W trakcie ponownego rozpoznania sprawy przez Sąd I instancji wobec Skarżącego tymczasowe aresztowanie było przedłużane na mocy postanowień Sądu I instancji. Zgodnie z obowiązującym w tym zakresie art. 263 § 4 k.p.k. w zw. z § 3 k.p.k. w takiej sytuacji procesowej nie znajduje w odniesieniu do Skarżącego zastosowania szczególna właściwość Sądu Apelacyjnego do przedłużenia okresu stosowania tymczasowego aresztowania ponad okres dwóch lat, określona w art. 263 § 4 k.p.k.

W ocenie Skarżącego taka sytuacja naruszyła jego konstytucyjne prawo do równości wobec prawa, określoną w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.

Stosowanie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania związane jest z największą ingerencją w jedno z podstawowych praw, jakim jest prawo do wolności osobistej. Wolność osobista podlega ochronie prawnej poczynając od gwarancji w tym zakresie określonych w art. 41 ust. 1 Konstytucji RP. W ocenie Skarżącego zasada poszanowania wolności osobistej, określona w art. 41 ust. 1 Konstytucji przejawia się nie tylko w określeniu w drodze ustawy w jakich przypadkach osoba może być pozbawiona wolności, lecz również zasada to zobowiązuje do określenia w drodze ustawy procedury w trakcie której rozstrzygana jest kwestia pozbawiania danej wolności osobistej. Są to, w ocenie Skarżącego, dwa równorzędne aspekty konstytucyjnej zasady nienaruszalności wolności osobistej. W ocenie skarżącego procedury takie powinny być identyczne w odniesieniu do osób znajdujących się w takiej samej sytuacji.

Obecne uregulowanie art. 263 § 3 w zw. z § 4 k.p.k. stosowane jedynie do oskarżonych, co do których nie zapadł pierwszy wyrok Sądu I instancji, pozbawiając Skarżącego prawa do analogicznej procedury w trakcie której rozstrzygana jest kwestia pozbawiania go wolności osobistej (w szczególności rygorystycznej formie na zasadach tymczasowego aresztowania) a zatem naruszona została zasada równości wobec prawa.

Naruszenie tejże zasady może wpływać w sposób bezpośredni na sytuację faktyczną Skarżącego. Sądem I instancji rozpoznającym sprawę Skarżącego w I instancji jest Sąd Okręgowy. Ustawodawca, umożliwiając przedłużenie okresu tymczasowego aresztowania ponad okres 2 lat określony w art. 263 § 3 k.p.k. wprowadził jednocześnie normę o charakterze niewątpliwie gwarancyjnym – norma ta o charakterze kompetencyjnym przekazuje wszelkie sprawy w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania ponad okres 2 lat (co prawda przed wydaniem pierwszego wyroku przez Sąd I instancji jednakże zgodność z Konstytucją RP przepisu art. 263 § 3 k.p.k. została również zakwestionowana niniejszą Skargą) niewątpliwie spełnia gwarancje w zakresie kontroli przedłużającego się tymczasowego aresztowania poprzez:

- Wprowadzenia dodatkowej „instancji sądowej” dokonującej oceny zasadności dalszego stosowania tymczasowego aresztowania ponad okres dwóch lat – oceny takiej dokonują bowiem (1) właściwy Sąd kierujący wniosek do Sądu Apelacyjnego dokonując oceny czy taki wniosek powinien zostać skierowany, (2) Sąd Apelacyjny jako Sąd I instancji rozpoznający wniosek o przedłużenie tymczasowego aresztowania, (3) Sąd Apelacyjny w składzie trzech sędziów rozpoznający zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego jako Sądu I instancji;
- rozstrzygania w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania ponad okres dwóch lat przez najwyższy w strukturze Sądownictwa powszechnego Sąd Apelacyjny posiadający największe doświadczenie życiowe oraz praktykę orzeczniczą, pozwalające na stwierdzenie, iż zminimalizowane jest tym samym do minimum ryzyko wydania błędnego orzeczenia;
- zobligowania właściwego Sądu lub prokuratora kierującego wniosek do Sądu Apelacyjnego o przedłużenie tymczasowego aresztowania do jednoznacznego wskazania jaki materiał dowodowy przemawia za dużym prawdopodobieństwem, że oskarżony popełnił przestępstwo, oraz jakie przesłanki oparte na jakim materiale dowodowym uzasadniają stosowanie wobec oskarżonego tymczasowe aresztowanie, pozwalających na ocenę czy przesłanki dalszego stosowania tymczasowego aresztowania zostały spełnione.

Jak wynika z postanowienia Sądu Okręgowego _____ w W _____, V Wydziału Karnego (Sądu I instancji) z dnia _____ kwietnia 2010 r. wydanego na podstawie zakwestionowanych w niniejszej skardze przepisach prawa, Sąd ten przedłużając wobec Skarżącego tymczasowe aresztowanie nie wskazał jaki materiał dowodowy leżał u podstaw wydania rozstrzygnięcia w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania, oceniając zaistnienie przesłanek dalszego stosowania tego środka zapobiegawczego, pozbawiając tym samym Skarżącego możliwości poddania tegoż orzeczenia kontroli instancyjnej pod kątem oceny materiału dowodowego dokonanej przez Sąd I instancji.

Uzasadnienie zarzutu niezgodności art. 263 § 7 k.p.k. z art. 41 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 1 i 3, art. 2, art. 40 w zw. z art. 41 ust. 4 Konstytucji RP oraz Artykułem 5 ust. 3 Konwencji

Należy zauważyć, iż tymczasowe aresztowanie stosowane po wydaniu pierwszego wyroku przez Sąd I instancji jest tym samym środkiem zapobiegawczym co przed tym wyrokiem tzn. najbardziej ograniczającym prawa i wolności oskarżonego i przez to najbardziej dolegliwym oraz stosownym wobec osoby objętej na mocy przepisów rangi konstytucyjnej domniemaniem niewinności. Brak jest zatem jakichkolwiek przesłanek uzasadniających takie różnicowanie sytuacji prawnej oskarżonych znajdujących się nie ze swojej winy, z jednej strony jako oskarżeni przed wydaniem pierwszego wyroku przez Sąd I instancji oraz z drugiej strony, w sytuacji ponownego rozpoznawania sprawy przez tenże sam Sąd I instancji.

Rzecznik Praw Obywatelskich w piśmie do Ministra Sprawiedliwości RPO-551681-VII-708/07/JZ wskazuje, iż zwrócił na to uwagę Komitet Ministrów Rady Europy, który w Rekomendacji Rec (2006)13 w sprawie stosowania aresztu tymczasowego przyjętej w dniu 27 września 2006 r. wskazał m. in. iż za tymczasowy areszt uważa się także okres po wydaniu wyroku przez Sąd I instancji w czasie w jakim oskarżony jest traktowany jako osoba nieskazana prawomocnym orzeczeniem Sądu.

Brak ustawowego ograniczenia stosowania środka zapobiegawczego w postaci aresztu tymczasowego w sytuacji kiedy sprawa Skarżącego ponownie rozpoznawana jest przed Sądem I instancji, po wcześniejszym uchyleniu pierwszego wyroku tego sądu przez Sąd I instancji, spowodowało, że Skarżącego, wobec którego tymczasowe aresztowanie stosowane jest już przez ponad 12 lat, pozbawiono należnego mu prawa do tego, aby wiedział on przez jaki łączny czas może on być pozbawiony wolności w ramach stosowania środka zapobiegawczego.

Jednocześnie zauważyć należy, iż brak ustawowego określenia maksymalnego okresu trwania stosowania tymczasowego aresztowania legalizuje dowolność w przedmiocie przedłużania tego środka w okresie postępowania karnego, w których jego stosowanie było nieuzasadnione i w którym mogło być zastąpione innym, nieizolacyjnym środkiem zapobiegawczym tj. np. w przypadku rozpoznawania przez Sąd II instancji apelacji od wydanego w dniu kwietnia 2003 r. wyroku Sadu I instancji (uwzględniając zgłoszone w niniejszej Skardze stanowisko, zgodnie z którym w przypadku stosowania wobec Skarżącego tymczasowego aresztowania ponad okres 2 lat powinny znajdować zastosowanie przesłanki stosowania tego środka określone w art. 263 § 4 k.p.k. Skarżący stoi na stanowisku, iż szczególnie w toku postępowania apelacyjnego brak było wobec niego podstaw do stosowania tymczasowego aresztowania określonych w art. 263 § 4 k.p.k. Na marginesie niniejszej dygresji można wskazać, iż przesłanki określone w art. 263 § 4 k.p.k. uzasadniające stosowanie tymczasowego aresztowania ponad okres dwóch lat są nierozdzielnie związane z fazami postępowania karnego w postaci postępowania przygotowawczego oraz postępowania przed Sądem I instancji – z uwagi na istniejące uregulowanie prawne dotyczące postępowania odwoławczego trudno jest wskazać taką sytuację faktyczną, która pozwalała by na przedłużenie tymczasowego aresztowania w postępowaniu apelacyjnym na podstawie przesłanek określonych w art. 263 § 4 k.p.k.).

Takie stanowisko w pełni realizuje podnoszoną kwestię, iż tymczasowe aresztowanie powinno służyć jedynie zabezpieczeniu prawidłowego toku postępowania karnego *sensu stricto*, a zatem postępowania w trakcie którego badaniu podlega odpowiedzialność oskarżonego za zarzucane mu czyny. Tymczasowe aresztowanie nie może służyć natomiast zabezpieczeniu wykonania ewentualnej kary wymierzonej Skarżącemu.

Uwzględniając praktyczny aspekt określenia maksymalnego okresu stosowania wobec oskarżonego tymczasowego aresztowania należy stwierdzić, iż rozwiązanie takie w sposób oczywisty zmierzałoby do racjonalizacji w toku postępowania karnego wykorzystania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania, z możliwością, z uwagi na skomplikowanie sprawy, wykorzystania pozostałych nieizolacyjnych środków zapobiegawczych.

W ocenie Skarżącego przepis art. 263 § 7 k.p.k. w zakresie w jakim określa jedynie maksymalny okres na jaki można przedłużyć jednorazowo okres stosowania tymczasowego aresztowania po wydaniu przez Sąd I instancji pierwszego wyroku w sprawie, bez jednoczesnego wskazania przez jaki maksymalnie okres izolacyjny środek zapobiegawczy może być stosowany narusza gwarantowane mu konstytucją prawa do ochrony wolności osobistej określonej w art. 31 ust. 1 i 3 oraz art. 41 ust. 1 Konstytucji RP. Wskazać ponadto należy, iż istnienie w systemie prawnym środka zapobiegawczego polegającego na pozbawianiu Skarżącego wolności osobistej w najbardziej ograniczającym wolność osobistą zakresie (jaki statuują przepisy szczególne dotyczące ograniczeń stosowanych wobec osób tymczasowo aresztowanych) bez określenia przez jaki okres czasu Skarżący może być pozbawiony wolności, jest nie do pogodzenia z podstawowymi regułami wynikającymi z zasady demokratycznego państwa prawa, a zatem powyższe naruszenie norm prawa Konstytucyjnego powinno być oceniane również przez pryzmat tej zasady.

Wskazać należy, iż wykładnia tego przepisu prowadzi do naruszenia m. in. szeroko rozumianej sprawiedliwości społecznej oraz konstytucyjnych gwarancji, że ograniczenie lub pozbawienie wolności może nastąpić jedynie w oparciu o jasne i zrozumiałe przepisy ustawowe (art. 41 ust. 1w zw. z art. 2 Konstytucji RP).

Skarżący nie kwestionuje, iż wolność osobista człowieka nie jest prawem absolutnym, jednak jej ograniczenie, zgodnie z art. 41 ust. 1 Konstytucji dopuszczalne jest wyłącznie na podstawie jasnych i precyzyjnie określonych zasad. W ocenie Skarżącego unormowanie art. 263 § 7 k.p.k. nie określa jednej z podstawowych gwarancji z punktu widzenia zasady ochrony wolności osobistej – nie określa maksymalnego okresu trwania tego środka zapobiegawczego. W istniejącym systemie prawnym nie budzi jakichkolwiek wątpliwości jedna z podstawowych zasad demokratycznego państwa prawa (oraz chyba podstawowa zasada prawa karnego) *nulla poena sine lege*, a zatem bezwzględny zakaz wymierzania skazanym dolegliwości nie przewidzianej przepisami prawa za popełnienie danego przestępstwa oraz możliwość jej wymierzenia **do górnej granicy zagrożenia karnego**. Nawet kara jako główny środek reakcji społeczeństwa na popełnione przestępstwo, może być stosowana jedynie w granicach określonych ustawą. Dziwi zatem, iż w odniesieniu do środków zapobiegawczych stanowiących jedynie jeden ze środków, dzięki któremu może zostać rozstrzygnięta kwestia odpowiedzialności karnej danej osoby oraz dzięki któremu kara może zostać wymierzona, z takich gwarancji już nie korzysta.

Trudnym do zaakceptowania z punktu widzenia zasady demokratycznego państwa prawa jest istnienie w systemie prawnym regulacji pozwalających na nieograniczone w czasie pozbawianie wolności (można wskazać w tym miejscu, iż jedynym ograniczeniem stosowania środka zapobiegawczego jest przedawnienie karalności danego czynu zabronionego, co mając na uwadze chociażby uregulowania art. 101 k.k. oraz uregulowania dotyczące zagrożenia karnego za popełnienie poszczególnych przestępstw mogło by prowadzić do sytuacji pozbawienia oskarżonego wolności przez okres dłuższy, niż umożliwia to kara pozbawiania wolności – pod warunkiem że zostanie orzeczona- przewidziana za dane przestępstwo).

Powyższe stanowisko nabiera szczególnego znaczenia jeżeli uwzględni się fakt, iż areszt tymczasowy jest najbardziej restrykcyjnym ograniczeniem wolności (mając na uwadze przepisy KKW oraz z jakimi dodatkowymi uciążliwościami dla tymczasowego aresztowanego wiąże się stosowanie tego środka, jest to pozbawianie wolności „o znacznie większym” ciężarze gatunkowym.) skutkującym jej pozbawieniem.

Ponadto zauważyć należy, iż wolność osobista chroniona jest nie tylko przez Konstytucję, ale także przez wiążące Polskę prawo międzynarodowe. W ocenie Skarżącego powyższy przepis w zakresie zakwestionowanym w skardze, nie odpowiada standardom, jakie muszą spełniać regulacje prawne ograniczające wolność osobista człowieka, zawartych przede wszystkim w Konwencji.

Dolegliwości wynikające ze stosowania tego środka nie powinny być utrzymywane przez okres, którego upływ jest niemożliwy do określenia w chwili jego zastosowania. Już wcześniej Trybunał Konstytucyjny wskazał na zasadność określenia maksymalnej granicy tymczasowego aresztu, której nigdy nie można

przekroczyć (Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lipca 2006 r., sygn. akt SK 58/03). Do chwili obecnej nie został jednak podjęte jakiegokolwiek kroki ustawodawcze w tym zakresie.

Odnosząc istniejące uregulowania prawne do sytuacji faktycznej oraz prawnej Skarżącego należy stwierdzić, iż stosowania tymczasowego aresztu rodzi wrażenie, iż Skarżący odbywa karę pozbawienia wolności przed wydaniem prawomocnego wyroku skazującego, nie mając związku z celem stosowania środków zapobiegawczych tj. zabezpieczeniem prawidłowego toku postępowania karnego.

Nie można tracić z pola widzenia faktu, iż ze względu na szereg rygorów związanych ze stosowaniem tymczasowego aresztowania sytuacja tymczasowo aresztowanego jest dużo gorsza niż sytuacja skazanego w zakresie ograniczenia jego wolności osobistej. Różnica ta jawi się nie tylko w braku oznaczenia terminu zakończenia pozbawienia wolności przez tymczasowo aresztowanego, ale również w związku z dodatkowymi ograniczeniami wobec osób tymczasowo aresztowanych. Na gruncie niniejszej sprawy Skarżący wobec którego w pełni obowiązuje zasada domniemania niewinności nie zna granic czasowych pozbawienia go wolności osobistej. Zakwestionowana regulacja prawna nie określa w sytuacji procesowej Skarżącego żadnych limitów w tym zakresie i pozwala na wielokrotne (ilościowo i czasowo nieograniczone) przedłużanie okresu tymczasowego aresztowania. W ten sposób w ocenie Skarżącego naruszona jest również wobec niego zasada humanitarnego traktowania jako osoby pozbawionej wolności na zasadach tymczasowego aresztowania, a zatem uregulowanie to jest sprzeczne również z zasadą wynikającą z art. 41 ust. 4 Konstytucji RP.

Skarżący nie jest w stanie przewidzieć ani tym bardziej stwierdzić przez jaki łączny czas Sąd może wobec niego stosować tymczasowe aresztowanie. Obecnie obowiązujące regulacje prawne mogą doprowadzić do sytuacji w której Skarżący jest pozbawiony wolności na zasadach tymczasowego aresztowania bez poddania wobec jego osoby istnienia przesłanek stosowania tego środka określonych w art. 263 § 4 k.p.k. już przez ponad okres 12 lat i pomimo upływu tak znacznego okresu nie jest w stanie określić, przez jaki czas jeszcze będzie stosowane wobec niego tymczasowe aresztowanie, czy np. w konsekwencji dalszego stosowania tego środka Skarżący spędzi w areszcie śledczym 15, 20 lat lub więcej.

Wskazać należy dalej, że z uwagi na przedłużające się tymczasowe aresztowanie Skarżącego, środek ten zmienił się już dawno temu w karę, jednakże o znacznie większej dolegliwości, albowiem odbywanej w rygorze tymczasowego aresztowania. Stosowanie tymczasowego aresztowania przez tak długi okres czasu, różni się znacznie od stosowania tego środka wobec osoby która do tej pory przebywała na wolności i została tymczasowo aresztowana, a następnie szybko bo np. w ciągu jednego roku została prawomocnie osądzona.

Stosowanie przez nieokreślony okres czasu aresztu tymczasowego stanowi dolegliwość istotnie wpływającą na dotychczasowy status Skarżącego. Jako osoba tymczasowo aresztowana Skarżący ma ściśle limitowane kontakty ze światem zewnętrznym jak np. cenzura korespondencji, widzenia pod nadzorem, zakaz korzystania z telefonu i innych środków komunikowania się, nie może zostać zatrudniony bez zgody organu do którego dyspozycji pozostaje, a jeśli są współoskarżeni, jak ma to miejsce w przypadku Skarżącego, Skarżący praktycznie pozbawiony jest możliwości zatrudnienia.

W przypadku prawomocnego skazania Skarżący mógłby korzystać ze wszystkich uprawnień jakie przysługują osobom pozbawionym wolności, których pozbawione są osoby tymczasowo aresztowane.

Należy w tym miejscu zwrócić uwagę, iż dodatkowe uciążliwości związane ze stosowaniem tak długiego aresztu tymczasowego, który zmienił się *de facto* w karę pozbawienia wolności jednakże o co najmniej podwójnej uciążliwości dla osadzonego, nie są w ogóle brane pod uwagę w przypadku zaliczenia okresu faktycznego pozbawienia wolności w sprawie w przypadku ewentualnego skazania na karę pozbawienia wolności na poczet tej kary. Zgodnie z przepisem art. 63 § 1 k.k. okres faktycznego pozbawienia wolności w sprawie zalicza się na poczet kary pozbawienia wolności lub kar surowszych w ten sposób, iż jeden dzień faktycznego pozbawienia wolności równa się jednemu dniowi pozbawienia wolności. Nie ma w tym przypadku znaczenia, iż uciążliwość związana z pozbawieniem wolności w warunkach tymczasowego aresztowania jest o wiele większa niż cechująca karę pozbawienia wolności.

W ocenie Skarżącego przepis art. 263 § 7 k.p.k. umożliwiający stosowanie wobec Skarżącego tymczasowe aresztowanie już ponad 12 lat w oparciu o przesłanki określone w przepisie art. 258 § 1-3 k.p.k. jest ponadto niezgodny z Artykułem 5 ust. 3 Konwencji.

Zgodnie z tym Artykułem Konwencji „*Każdy zatrzymany lub aresztowany zgodnie z postanowieniami ustępu 1 lit. c) niniejszego artykułu (a zatem na zasadach tymczasowego aresztowania) powinien zostać niezwłocznie postawiony przed sędzią lub innym urzędnikiem uprawnionym przez ustawę do wykonywania władzy sądowej i ma prawo być sądzony w rozsądnym terminie albo zwolniony na czas postępowania. (...)*”.

Nie ulega wątpliwości, iż interpretacja sformułowania „w rozsądnym terminie” powinna być dokonywana indywidualnie, na gruncie konkretnej sprawy oraz konkretnego oskarżonego. Nie ulega jednak wątpliwości, iż możliwym jest wypracowanie pewnej generalnej granicy, której nie można przekroczyć pozbawiając wolności oskarżonego nie skazanego prawomocnym wyrokiem Sądu.

Artykuł 1 Konwencji zobowiązuje Rzeczpospolitą Polskę do wprowadzenia takich rozwiązań prawnych, które będą pozwalały na pełną realizację praw wynikających z Artykułu 5 ust. 3 Konwencji. Artykuł ten wprowadza jedynie przesłankę „*rozsądnego terminu*” powyżej którego nie może być kontynuowane pozbawienie wolności oparte na przesłankach określonych w Artykule 5 ust. 1 pkt c Konwencji. W odniesieniu do Skarżącego taki termin został już przekroczony, co zostało stwierdzone orzeczeniem ETPCz z dnia czerwca 2010 r.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem ETPCz, konieczność zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, wynikająca z grożącej oskarżonemu długoterminowej kary pozbawienia wolności (która to przesłanka miała zastosowanie w stosunku do Skarżącego), może stanowić samoistną przesłankę szczególną dla stosowania tymczasowego aresztu jedynie w początkowej fazie postępowania (np. 3 do 6 miesięcy). Po zakończeniu tej fazy Sąd powinien uchylić tymczasowy areszt lub powinien wskazać dokładnie i szczegółowo inne przesłanki procesowe, należycie uzasadniające konieczność dalszego stosowania tego środka zapobiegawczego.

W wielu orzeczeniach zapadłych w sprawach, w których Rzeczypospolita Polska była stroną postępowania (np. Trzaska vs Polska, Jabłoński vs Polska,) ETPCz zarzucał Polskim Sądom, iż wobec oskarżonych stosowany jest areszt tymczasowy jedynie w celu zabezpieczenia wykonania kary – co jest niedopuszczalne – a tym samym naruszają art. 5 ust. 1 pkt c Konwencji.

Znalazło to swój wyraz w rezolucji Komitetu Ministrów Rady Europy Res DH2004/70, na mocy której zobowiązano Rzeczpospolitą Polską do respektowania powyżej opisanej zasady – Rzeczypospolita Polska nie podjęła kroków zmierzających do zmiany ustawodawstwa dotyczącego stosowania tymczasowego aresztowania do treści rezolucji.

Uzasadnienie zarzutu niezgodności przepisu art. 258 § 2 k.p.k. z art. 42 ust. 2 i 3, art. 45 ust. 1, art. 2, art. 78 Konstytucji RP oraz Artykułem 13 Konwencji

Jak wynika z uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego _____ w W _____, V Wydziału Karnego z dnia _____ kwietnia 2010 r. (sygn. akt _____), jak również postanowienia Sądu Apelacyjnego w W _____, II Wydziału Karnego z dnia _____ maja 2010 r. (sygn. akt _____) Sądy stosujące wobec Skarżącego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania oparły swoje stanowisko na przepisie art. 258 § 2 k.p.k. określającym samoistną przesłankę stosowania tego środka zapobiegawczego w postaci realnej groźby wymierzenia oskarżonemu surowej kary.

Przepis ten stanowi, w ocenie Skarżącego, naruszenie prawa do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez Sąd, zapisanego w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, jak również narusza jego konstytucyjne prawo do obrony, jako generalnej zasady zapisanej w art. 42 ust. 2 Konstytucji RP oraz stanowiącego realizację tej zasady prawa do zaskarżania orzeczeń gwarantowanego przepisami art. 78 Konstytucji oraz Artykułem 13 Konwencji

Jak wskazuje się w praktyce orzeczniczej Sądów powszechnych, przepis ten stwarza domniemanie, że oskarżony w celu uniknięcia surowej odpowiedzialności karnej będzie podejmował działania uniemożliwiające lub utrudniające prawidłowy bieg postępowania¹. Na takie rozumienie przesłanki określonej w art. 258 § 2 k.p.k. zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny wydając postanowienie z dnia 15 maja 2010 r., gdzie powołując się na istniejącą linię orzeczniczą² wskazał iż „(...) *był przesłanki określonej w art. 258 § 2 k.p.k. nie jest uzależniony od realności obawy (utrudniania postępowania), bo towarzyszy jej swoiste domniemanie prawne, że oskarżony może podejmować działania utrudniające czy wręcz uniemożliwiające skuteczne wymierzenie mu kary*”.

Zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji każdemu przysługuje prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły Sąd.

W obrębie systemu prawa karnego, idea sprawiedliwego procesu znajduje swój wyraz między innymi w zasadzie prawdy materialnej. Zasadę tę można streścić w żądaniu by organy procesowe w toku własnych czynności nie poprzestawały na formalnych surogatach czy fikcjach prawnych lecz przyjmowały za podstawę swych decyzji, rzeczywisty stan rzeczy. Inaczej mówiąc by rozstrzygnięcia organów procesowych oparte były na prawdziwych ustaleniach faktycznych.

Podkreślić również należy, iż zasada prawdy materialnej, będąc gwarancją sprawiedliwego procesu, rozumianego jako całość dokonywanych w nim czynności, dotyczy każdej decyzji procesowej.

Odstępstwa od tej zasady możliwe są wyłącznie na korzyść oskarżonego, która to okoliczność wynika z zasady domniemania niewinności określonej w art. 42 ust. 3 Konstytucji RP. Jedynie w oparciu o zasadę prawdy materialnej mogą w toku postępowania karnego zapadać wszelkie rozstrzygnięcia niekorzystne dla oskarżonego. Oznacza ona zakaz podejmowania rozstrzygnięć niekorzystnych dla oskarżonego bez podstawy w postaci ustaleń faktycznych.

W ocenie Skarżącego art. 258 § 2 k.p.k. określającego samoistną przesłankę stosowania tymczasowego aresztowania w postaci „groźby wymierzenia oskarżonemu surowej kary” u podstaw której stoi domniemanie opierający się na założeniu że oskarżony będzie podejmował działania utrudniające postępowanie karne konstruuje fikcję prawną w postaci domniemania prawnego, które stanowi podstawę wydawania orzeczeń niekorzystnych dla oskarżonego i nie mających podstawy w ustaleniach faktycznych (w zakresie oceny czy oskarżony będzie utrudniał bieg postępowania karnego) dokonanych przez organ stosujący środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania. Stwierdzić zatem należy, iż przepis ten jest niezgodny z art. 45 ust. 1 konstytucji określającym prawo Skarżącego do sprawiedliwego procesu.

Przepis ten idzie jednak dalej stwarzając domniemanie prawne niewzruszalne, czym narusza zasadę prawa do obrony i związanego z nim prawa do zaskarżania orzeczeń.

Istota zasady prawa do obrony polega na umożliwieniu oskarżonemu odpierania stawianych mu zarzutów, kwestionowaniu twierdzeń oskarżenia, a także przedstawiania dowodów na poparcie twierdzeń własnych.

Z konstytucyjnym prawem do obrony ściśle związane jest prawo do zaskarżania orzeczeń i decyzji wydanych w I instancji, określone w art. 78 Konstytucji RP. To ostatnie rozpatrywać należy w jego wymiarze formalnym i materialnym.

Pierwszy sprowadza się do istnienia odpowiednich procedur odwoławczych.

Drugi polega na umożliwieniu oskarżonemu odpierania twierdzeń będących podstawą postanowienia, które zamierza on zaskarżyć. Innymi słowy na ustawodawcę nałożony został nie tylko obowiązek konstruowania odpowiednich przepisów proceduralnych, umożliwiających instancyjną kontrolę orzeczeń, lecz również zakaz wprowadzania przepisów będących podstawą wydawania orzeczeń

¹ Por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16 stycznia 2008 r., sygn. akt II AKz 30/08.

² Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 25 maja 2005 r., sygn. Akt II AKz 330/05.

formalnie wprowadzić zaskarżalnych, zawierających jednak w swej treści elementy ze swej istoty uniemożliwiające podjęcie skutecznej obrony.

Z pewnością elementem uniemożliwiającym podjęcie przez Skarżącego skutecznej obrony jest domniemanie prawne niewzruszalne. Istnienie takiego domniemania stanowi naruszenie konstytucyjnie gwarantowanego prawa do obrony, w którego skład wchodzi m. in. umożliwienie Skarżącemu przedstawienie dowodów na poparcie własnych twierdzeń oraz odpięcia twierdzeń oskarżenia.

W przypadku domniemania prawnego niewzruszalnego dowód przeciwny jest niemożliwy do przeprowadzenia, bądź to z powodu wyrażonego w przepisach zakazu jego przeprowadzenia, bądź też z powodu wynikającego z samego charakteru takiego domniemania dowodu oraz faktycznej niemożliwości przeprowadzenia dowodu przeciwnego.

Aby stwierdzić niewzruszalność domniemania określonego w art. 258 § 2 k.p.k. wystarczy podjąć próbę odpowiedzi na pytanie „Czy Skarżący był w stanie skutecznie przeprowadzić dowód przeciwko twierdzeniom wynikającym z tego domniemania?”

W ocenie Skarżącego odpowiedź na tak udzielone pytanie jest negatywna – osoba zatrzymana, postawiona przed Sądem w celu rozpoznania wniosku o zastosowanie wobec niej środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania nie jest w stanie przeprowadzić dowodu na okoliczność, iż nie będzie w jakikolwiek sposób utrudniała w przyszłości postępowania karnego z uwagi na grożącą jej surową karę. Nie jest bowiem możliwe, biorąc pod uwagę zasady logicznego rozumowania, obalenie twierdzenia, iż oskarżony będzie podejmował działania uniemożliwiające lub utrudniające prawidłowy bieg postępowania. Dowód taki sprowadzać by się musiał w istocie rzeczy do konieczności udowodnienia nieistnienia pewnych działań, które mogły by ewentualnie mieć miejsce dopiero w przyszłości. Oskarżony nie jest w stanie przeprowadzić w trakcie posiedzenia w przedmiocie zastosowania w stosunku do niego tymczasowego aresztowania dowodu zmierzającego do wykazania, iż nie będzie w przyszłości utrudniał postępowania karnego.

Samo istnienie takiego domniemania skutkującego stosowaniem wobec Skarżącego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania uniemożliwia zweryfikowanie stanowiska oskarżonego, albowiem nie będzie możliwym do stwierdzenia jakie działania podjął by Skarżący gdyby nie stosowano wobec niego tymczasowego aresztu.

Wobec powyższego uznać należy, iż domniemanie prawne zawarte w art. 258 § 2 k.p.k. jest domniemaniem niewzruszalnym. Skoro z gwarantowanego przepisem art. 42 ust. 2 Konstytucji prawa do obrony oraz prawa do zaskarżania orzeczeń ustanowionego przepisem art. 78 Konstytucji wynika zakaz stosowania wobec Skarżącego domniemań niewzruszalnych, a art. 258 § 2 k.p.k. domniemanie takie zawiera, tym samym uznać należy niezgodność tego przepisu zarówno z art. 42 ust. 2 Konstytucji, jak również art. 2 i art. 78 Konstytucji oraz art. 13 Konwencji.

Przepis art. 258 § 2 k.p.k. stosowany wobec skarżącego 12-ty rok łamie ponadto zasadę domniemania niewinności zawartą w art. 42 ust. 3 Konstytucji.

Wniosek o przyznanie Skarżącemu „przywileju korzyści”

Z uwagi na rangę kwestionowanych niniejszą skargą przepisów procedury karnej oraz przekonaniem Skarżącego co do zasadności postawionych w niniejszej skardze zarzutów co do zgodności zakwestionowanych przepisów z postanowieniami Konstytucji RP oraz Konwencji, Skarżący, mając na uwadze ewentualne odroczenie przez Trybunał Konstytucyjny wejścia w życie Wyroku Trybunału w przypadku uwzględnienia zarzutów zawartych w Skardze, wnosi o przyznanie mu „przywileju korzyści” w zakresie art. 263 § 3 k.p.k. oraz w zakresie art. 258 § 2 k.p.k.

Jako uzasadnienie wniosku Skarżącego o przyznanie tego szczególnego prawa można wskazać na znaczny okres czasu, w trakcie którego Skarżący pozostaje pozbawiony wolności w zakresie

tymczasowego aresztowania oraz zakres naruszenia jego praw gwarantowanych Konstytucją RP oraz postanowieniami Konwencji.

Umocowanie do złożenia Skargi

Na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w W , I Wydział Cywilny z dnia lipca 2010 r. (sygn. akt) Skarżącemu R B zostało przyznane prawo pomocy w zakresie przyznania pełnomocnika z urzędu do wniesienia Skargi Konstytucyjnej.

Dowód: kopia postanowienia Sądu Rejonowego w W , I Wydział Cywilny z dnia lipca 2010 r. (sygn. akt)

Zarządzeniem Dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej w W z dnia sierpnia 2010 r. (znak:) wyznaczono mnie do pełnienia funkcji pełnomocnika z urzędu dla Skarżącego R B celem wniesienia niniejszej Skargi.

Dowód: kopia Zarządzenia Dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej z dnia sierpnia 2010 r. (znak:)

Zarządzenie Dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej w W zostało mi doręczone w dniu 6 sierpnia 2010 r.

Termin do wniesienia Skargi Konstytucyjnej

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w W , II Wydziału Karnego (sygn. akt) z dnia maja 2010 r. zostało doręczone Skarżącemu w dniu 21 czerwca 2010 r.

Dowód: poświadczona za zgodność z oryginałem kopia zwrotnego poświadczenia odbioru odpisu postanowienia

W dniu 10 czerwca 2010 r. Skarżący zwrócił się do Sądu Rejonowego właściwego dla jego miejsca zamieszkania o ustanowienie dla niego pełnomocnika z urzędu celem wniesienia Skargi Konstytucyjnej.

Dowód: kopia koperty wraz z adnotacją zawierająca datę wpływu do administracji Aresztu Śledczego

Postanowieniem z dnia lipca 2010 r. Sąd Rejonowy w W , I Wydział Cywilny z dnia lipca 2010 r. (sygn. akt) Skarżącemu R B zostało przyznane prawo pomocy w zakresie przyznania pełnomocnika z urzędu do wniesienia Skargi Konstytucyjnej. Zarządzeniem Dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej w W z dnia sierpnia 2010 r. (znak:) wyznaczono mnie do pełnienia funkcji pełnomocnika z urzędu dla Skarżącego R B

Zarządzenie Dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej w W zostało mi doręczone w dniu 6 sierpnia 2010 r.

Zgodnie z art. 46 ust. UTK „Skarga konstytucyjna, zwana dalej "skargą", może być wniesiona po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w ciągu 3 miesięcy od doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia.” Zgodnie z art. 48 ust. 2 UTK „W razie niemożności poniesienia kosztów pomocy prawnej, skarżący może zwrócić się do sądu rejonowego jego miejsca zamieszkania o ustanowienie dla niego adwokata lub radcy prawnego z urzędu na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego. Do czasu rozstrzygnięcia przez sąd wniosku nie biegnie termin przewidziany w art. 46 ust. 1.”

Mając na uwadze obowiązujące uregulowanie prawne oraz istniejący w niniejszej sprawie stan faktyczny, stwierdzić należy, iż bieg trzymiesięcznego terminu do złożenia Skargi rozpoczął się w dniu 6 sierpnia 2010 r., zaś upływa w dniu 6 listopada 2010 r.

* * *

Mając na uwadze powyższe stanowisko Skarżącego stwierdzić należy, iż wnioski zawarte w *petitum* niniejszej Skargi są uzasadnione i zasługują na uwzględnienie.

Jan Ozga
Adwokat

Załączniki:

1. odpis Wyciągu z protokołu rozprawy głównej z dnia kwietnia 2010 r.;
2. odpis postanowienia Sądu Apelacyjnego w W z dnia maja 2010 r.;
3. kopia postanowienia Sądu Rejonowego w W , I Wydział Cywilny z dnia lipca 2010 r. (sygn. akt);
4. kopia Zarządzenia Dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej z dnia sierpnia 2010 r. (znak:);
5. poświadczona za zgodność z oryginałem kopia zwrotnego poświadczenia odbioru odpisu postanowienia;
6. kopia koperty wraz z adnotacją zawierającą datę wpływu do administracji Aresztu Śledczego
7. 4 odpisy Skargi wraz z załącznikami.